

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Крат Василь Іванович,
*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного права № 1,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, Україна, м. Харків
e-mail: 7719925@gmail.com
ORCID 0000-0001-6595-1657*

doi: 10.21564/2414–990x.134.73131
УДК 347.131.12

ЗАСТОСУВАННЯ ПОЗОВНОЇ ДАВНОСТІ У СФЕРІ НЕДІЙСНОСТІ ПРАВОЧИНІВ: АНАЛІЗ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ

Досліджується застосування позовної давності у сфері недійсності правочинів. Проаналізовано застосування позовної давності у вказаній сфері в судовій практиці крізь призму поширення/непоширення позовної давності, початку перебігу.

Ключові слова: недійсність; нікчемний правочин; оспорюваний правочин; позовна давність; початок перебігу позовної давності.

Крат В. И., кандидат юридических наук, доцент, доцент кафедры гражданского права № 1, Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого, Украина, г. Харьков.
e-mail: 7719925@gmail.com ; ORCID 0000-0001-6595-1657

Применение исковой давности в сфере недействительности сделок: анализ судебной практики

Статья посвящена исследованию применения исковой давности в сфере недействительности сделок. Анализируется применение исковой давности в сфере недействительности сделок в судебной практике сквозь призму распространение/нераспространения исковой давности, начала течения.

Ключевые слова: недействительность; ничтожная сделка; оспоримая сделка; исковая давность; начало течения исковой давности.

Постановка проблеми і актуальність теми. Недійсність правочинів завжди привертала увагу дослідників. Проте в сучасних умовах у судовій

практиці з'явилася значна кількість проблем, пов'язаних із позовною давністю (наприклад, поширення/непоширення позовної давності щодо недійсності правочинів та початку перебігу).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Певні проблеми застосування позовної давності в сфері недійсності правочинів розглядали, зокрема Я. Романюк [1, с. 45], Р. Саватьє [2, с. 281], І. Спасибо-Фатєєва [3, с. 34]. Утім дотепер немає сучасного дослідження позовної давності в сфері недійсності правочинів у судовій практиці.

Як наслідок, **метою цієї статті** є аналіз позовної давності в сфері недійсності правочинів у судовій практиці крізь призму поширення/ непоширення позовної давності та початку її перебігу.

Виклад основного матеріалу. Поширення позовної давності на вимоги про визнання правочину недійсним. Під час чинності ЦК УРСР 1963 р. Вищий арбітражний суд України висловив позицію, що «недійсні угоди, як правило, не породжують для сторін прав та обов'язків, тому до вимог про визнання недійсними таких угод *строки позовної давності не застосовуються*» [4, п. 3.3].

Цей підхід достатньо часто застосовувався в судовій практиці¹, і навіть був підставою для прийняття Верховним Судом України (далі – ВСУ) постанови із перегляду щодо неоднакового застосування норм матеріального права. ВСУ зауважив, що «до позовних вимог про визнання угод недійсними застосовуються правила про позовну давність. Правила про позовну давність, встановлені Цивільним кодексом України (далі – ЦК), будуть застосовуватися за умови, що право на пред'явлення такого позову виникло лише після 01.01.2004 р. *Усупереч наведеному, у справі, що розглядається, ВГСУ погодився з висновком суду апеляційної інстанції про те, що до заявлених позивачем вимог про визнання додаткових угод недійсними правила позовної давності не застосовуються*» [6].

Правочин, недійсність якого не встановлена законом (оспорюваний правочин), породжує правові наслідки (права та обов'язки), на які він був направлений до моменту визнання його недійсним на підставі рішення суду. Оспорювання правочину відбувається тільки за ініціативою його сторони або іншої заінтересованої особи шляхом пред'явлення вимог про визнання правочину недійсним (позов про оспорювання правочину, рецисорний позов). З огляду на те, що оспорювання правочину відбувається за волею відповідної особи, то на такі вимоги має поширюватися позовна давність. Такий висновок підтверджується й тлумаченням ст. 268 ЦК².

Варто зауважити, що практично неможливе застосування позовної давності у разі, коли господарський суд на підставі п. 1 ч. 1 ст. 83 Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК) визнає недійсним повністю чи

¹ Наприклад, Вищий господарський суд України (далі – ВГСУ) «примудрився» не застосувати позовну давність до скасування державної реєстрації та визнання недійсним свідоцтва про державну реєстрацію юридичної особи [5].

² Цей підхід, хоча й певною мірою опосередковано, втілений і в постановках пленумів вищих судових інстанцій [див.: 7, п. 28; 8, п. 5.8; 9, п. 2.8].

у певній частині договір, який суперечить законодавству¹. Положення п. 1 ч. 1 ст. 83 ГПК чинні майже в незмінній редакції з часу її прийняття [12]. Ця норма приймалася в той час, коли позовна давність застосовувалася судом без заяви сторони. У сучасних умовах її наявність позбавляє можливості сторони заявити про застосування позовної давності. У зв'язку з чим необхідно констатувати, що внаслідок запровадження на рівні ЦК іншого концептуального підходу до позовної давності, п. 1 ч. 1 ст. 83 ГПК втратив чинність.

Непоширення позовної давності на вимоги про визнання нікчемного правочину недійсним. У судовій практиці² застосування позовної давності до позову про визнання недійсним нікчемного правочину, зокрема, відбувалося при: а) неврахуванні сутності негаційного позову [13]; б) неправильній кваліфікації правочину, вчиненого без згоди іпотекодержателя (ч. 3 ст. 12 Закону України «Про іпотеку»), як оспорюваного [14; 15; 16], хоча по своїй суті він нікчемний³; в) неправильній кваліфікації нікчемного заповіту (ч. 1 ст. 1257 ЦК) як оспорюваного [18].

У цивільному законодавстві закріплено об'єктивні межі застосування позовної давності. Вимоги, на які позовна давність не поширюється, визначені у ст. 268 ЦК. Серед їх переліку відсутня вимога про визнання нікчемного правочину недійсним (негаційний позов).

А втім, існують позови, сутність яких унеможливує застосування до них позовної давності, оскільки вони направлені на констатацію факту, який існує незалежно від рішення суду. Рішення суду, прийняте за негаційним позовом, тільки констатує нікчемність правочину, адже його нікчемність встановлена в нормі закону. Якщо сприйняти інший підхід і допустити поширення позовної давності на вимогу про визнання нікчемного правочину недійсним, то відразу буде потрібно зробити висновок, що сплив певного строку є підставою для «зцілення» нікчемного правочину. Хоча таких підстав для «зцілення» нікчемного правочину в чинному законодавстві не передбачено.

Нікчемний правочин, на відміну від оспорюваного, не створює юридичних наслідків (тобто не породжує цивільних прав та обов'язків). І негаційний позов пред'являється, по суті, тільки з превентивною метою, щоб в майбутньому не допустити порушення цивільних прав та/або інтересів⁴ та забезпечити визначен-

¹ ВГСУ залишив в силі рішення судів, якими з власної ініціативи було визнано недійсними договори у частині, хоча як свідчить текст рішень, позовна давність сплинула [див.: 10; 11].

² Необхідно підкреслити, що в постановках пленумів вищих судових інстанцій проблематика застосування позовної давності до вимог про визнання нікчемного правочину недійсним залишена поза увагою [див.: 7; 8; 9].

³ ВСУ цілком слушно констатував, що такий правочин – нікчемний [див.: 17]. Внаслідок чого є підстави очікувати, що це позитивно вплине на не застосування позовної давності до негаційних позовів.

⁴ Наприклад, ВГСУ вказав, що «у випадку звернення позивача до суду з позовом про визнання недійсним нікчемного правочину суд має в першу чергу з'ясувати яке право чи охоронюваний законом інтерес позивача порушені чи оспорюються внаслідок укладення нікчемного правочину» [див.: 19]. Очевидно, що такого роду підхід ВГСУ не повною мірою враховує сутність негаційного позову.

ність в цивільних відносинах. Тому позов про недійсність нікчемного правочину може бути пред'явлений незалежно від моменту його вчинення.

Початок перебігу позовної давності за вимогами про визнання недійсним правочину. Початок перебігу позовної давності за вимогами про визнання правочину недійсним може залежати від того, на якій підставі оспорується правочин, який правочин оспорується та хто заявляє таку вимогу.

По-перше, за загальним правилом, за вимогами про визнання правочину недійсним перебіг позовної давності починається від дня, коли особа дізналася або могла дізнатися про порушення свого права або про особу, яка його порушила (ч. 1 ст. 261 ЦК) [див.: 7, абз. 2 п. 28; 9, абз.1 п. 2.8].

По-друге, перебіг позовної давності за вимогами про визнання недійсним правочину, вчиненого під впливом насильства, починається *від дня припинення насильства* (ч. 2 ст. 261 ЦК). Оскільки внаслідок насильства воля особи піддається впливу, до того моменту, поки можливість діяти вільно, без примусу, в особи не буде відновлено, не може починатися перебіг позовної давності.

По-третє, специфікою характеризується початок перебігу позовної давності за вимогами про визнання заповіту недійсним. Він має починатися від дня, коли особа дізналася або могла дізнатися про порушення прав та відповідно про підстави для визнання заповіту недійсним, але не раніше відкриття спадщини. Це пов'язано з тим, що право на пред'явлення позову про недійсність заповіту виникає лише після смерті заповідача [див.: 20, п. 17].

По-четверте, впливає на початок перебігу позовної давності і те, який суб'єкт заявляє ресцисорний позов. У разі порушення цивільного права або інтересу *неповнолітньої особи* позовна давність починається *від дня досягнення нею повноліття* (ч. 4 ст. 261 ЦК). Наприклад, ВСУ вказав, що «правило ч. 4 ст. 261 ЦК є спеціальною нормою стосовно ч. 1 ст. 261 ЦК. ОСОБА_4 народилась ІНФОРМАЦІЯ_2, тобто на момент укладення договору купівлі-продажу спірної квартири *16 січня 1995 року вона була неповнолітньою. 20 лютого 2006 року ОСОБА_4 досягла повноліття. 26 травня 2008 року ОСОБА_4 звернулася до суду із зазначеним позовом*» [21].

Досить часто у судовій практиці суди пов'язували перебіг позовної давності моментом, коли саме ліквідатор (арбітражний керуючий) дізнався про порушення прав боржника в ході ліквідаційної процедури [див. напр.: 22]. Очевидно, що таких винятків цивільне законодавство не містить. ВСУ висловив у постанові з перегляду цілком правильну правову позицію, вказавши, що «ч. 7 ст. 261 ЦК передбачено, що винятки з правила частини першої цієї статті можуть бути встановлені законом. Законом України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» спеціальних норм *про позовну давність (у тому числі для звернення до суду арбітражного керуючого із заявою про визнання недійсним угод боржника) не встановлено*» [23].

Початок перебігу позовної давності у разі, якщо вимоги про визнання правочину недійсним заявляються прокурором. У судовій практиці висловлювалися різні підходи щодо початку обчислення позовної давності для вимог про

визнання правочину недійсним, у тому разі якщо позов пред'являє прокурор. Зокрема:

а) «оскільки прокурор та позивачі не є сторонами оспорюваних угод та були позбавлені права під час судового розгляду перевірити повноваження осіб, які укладали ці правочини, а про обставини, які стали підставою звернення до суду, прокуратура дізналася лише зі звернення голови Фонду від 1 листопада 2011 року, початок перебігу позовної давності слід обраховувати не з моменту, коли прокуратурі стало відомо про наявність оспорюваних правочинів, а з моменту, коли органи прокуратури дізнались про факт відсутності у представника ПП «Ліардон» необхідного обсягу дієздатності» [24];

б) «положення закону про початок перебігу позовної давності поширюється й на звернення прокурора до суду із заявою про захист державних інтересів. Незважаючи на викладене, суд касаційної інстанції фактично наділив прокурора статусом самостійного позивача та дійшов помилкового висновку про початок перебігу позовної давності з дня виявлення прокуратурою під час проведення перевірки факту порушення земельного законодавства» [25]¹;

в) перебіг позовної давності за вимогами про визнання недійсним правочину починається за загальними правилами, визначеними у ч. 1 ст. 261 ЦК. У разі наявності органу, уповноваженого здійснювати функції держави у спірних правовідносинах, позовна давність обчислюється від дня, коли про порушення або про особу, яка його допустила, довідався або мав довідатися відповідний орган. *Позовна давність обчислюється від дня, коли про порушення або про особу, яка його допустила, довідався або мав довідатися прокурор лише у разі, коли згідно із законом позивачем у справі виступає прокурор* (ч. 2 ст. 29 ГПК) і орган, уповноважений здійснювати функції держави у спірних правовідносинах, відсутній [27].

Очевидно, що в ЦК не встановлено певних особливостей для початку перебігу позовної давності, якщо вимогу про визнання правочину недійсним пред'являє прокурор. Як наслідок, повинна застосуватися ч. 1 ст. 261 ЦК щодо початку перебігу позовної давності (тобто визначається за правилами ч. 1 ст. 261 ЦК таким чином, начебто за захистом звернувся сам суб'єкт, чие право порушене). Причому незалежно від ситуації – чи сам прокурор позивач, чи він представляє певні інтереси. Оскільки позовна давність регулюється нормами матеріального права і є строком захисту цивільних прав та інтересів конкретного суб'єкта. І не може змінюватися, у тому числі, її обчислення на підставі норм процесуального права.

Висновки. Підсумовуючи, варто зазначити:

1) правочин, недійсність якого не встановлена законом (оспорюваний правочин), породжує правові наслідки (права та обов'язки), на які він був направлений до моменту визнання його недійсним на підставі рішення суду. Оспорювання правочину відбувається тільки за ініціативою його сторони або іншої заінтересованої особи шляхом пред'явлення вимог про визнання пра-

¹ По суті, такий підхід превалює, він був висловлений й в інших постановках [див. напр.: 26].

вочину недійсним (позов про оспорювання правочину, рецисорний позов). З огляду на те, що оспорювання правочину відбувається за волею відповідної особи, то на такі вимоги має поширюватися позовна давність;

2) нікчемний правочин, на відміну від оспорюваного, не створює юридичних наслідків (тобто не породжує цивільних прав та обов'язків). І негаційний позов пред'являється, по суті, тільки з превентивною метою, щоб в майбутньому не допустити порушення цивільних прав та/або інтересів та забезпечити визначеність у цивільних відносинах. Тому позов про недійсність нікчемного правочину може бути пред'явлений незалежно від моменту його вчинення;

3) у ЦК не закріплено особливостей початку перебігу позовної давності, якщо вимогу про визнання правочину недійсним пред'являє прокурор. Тому для встановлення початку перебігу позовної давності повинна застосовуватися ч. 1 ст. 261 ЦК (тобто визначається за правилами ч. 1 ст. 261 ЦК таким чином, начебто за захистом звернувся сам суб'єкт, чиє право порушене).

Список літератури:

1. Романюк Я. М. Особливості визнання недійсними договорів, укладених на прилюдних торгах / Я. М. Романюк // Вісник Верховного Суду України. – 2011. – № 12. – С. 40–45.

2. Саватьє Р. Теория обязательств. Юридический и экономический очерк / Р. Саватьє. – Москва : Прогресс, 1972. – 440 с.

3. Спасибо-Фатеева І. В. Окремі питання застосування реституції / І. В. Спасибо-Фатеева // Актуальні проблеми приватного права : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 92-й річниці з дня нар. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. АН УРСР В. П. Маслова. – Харків, 2014. – С. 34–37.

4. Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних з визнанням угод недійсними: роз'яснення Вищого арбітражного суду України від 12.03.1999 р. № 02-5/111 [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. Законодавство України. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v_111800-99.

5. Постанова Вищого господарського суду України від 20.07.2004 р. у справі № 36/166 [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Вищого господарського суду України. – Режим доступу : http://vgsu.arbitr.gov.ua/docs/28_651446.html.

6. Постанова Верховного суду України від 18.11.2014 р. у справі № 3-176гс14 [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень України. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/41735941>.

7. Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 06.11.2009 р. № 9 [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. Законодавство України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-09>.

8. Про деякі питання практики застосування позовної давності у вирішенні господарських спорів: Постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 29.05.2013 р. № 10 [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. Законодавство України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0010600-13>.

9. Про деякі питання визнання правочинів (господарських договорів) недійсними: Постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 29.05.2013 р. № 11 [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. Законодавство України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0011600-13>.

10. Постанова Вищого господарського суду України від 05.04.2011 р. у справі № 2-8/675-2006(2-8/904-2005(2-8/2291-2004(-28/17319-2003) [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень України. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/3754033>.

11. Постанова Вищого господарського суду України від 05.04.2011 р. у справі № 14/107 [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень України. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/14881659>.
12. Арбітражний процесуальний Кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-ХІІ // Відом. Верховн. Ради. – 1992. – № 6. – Ст. 56.
13. Постанова Вищого господарського суду України від 25.11.2015 р. у справі № 910/12923/15 [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень України. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/53893304>.
14. Ухвала Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 25.09.2013 р. у справі № 6-20697св13 [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень України. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/33861506>.
15. Постанова Вищого господарського суду України від 29.09.2015 р. у справі № 925/577/15 [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень України. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/51868374>.
16. Постанова Вищого господарського суду України від 15.12.2015 р. у справі № 905/511/15 [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень України. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/54677339>.
17. Постанова Верховного суду України від 02.03.2016 р. у справі № 6-308цс16 [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень України. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/56309775>.
18. Ухвала Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 16.03.2016 р. у справі № 6-31487ск15 [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень України. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/56677101>.
19. Постанова Вищого господарського суду України від 25.11.2015 р. у справі № 910/12923/15 [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень України. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/53893304>.
20. Про судову практику у справах про спадкування: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 30.05.2008 р. № 7 [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. Законодавство України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-08>.
21. Ухвала Верховного суду України від 10.11.2010 р. у справі № 6-21356св09 [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень України. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/12393458>.
22. Постанова Вищого господарського суду України від 26.08.2014 р. у справі № 8/6 [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень України. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/40347413>.
23. Постанова Верховного суду України від 19.08.2014 р. у справі № 3-59гс14 [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень України. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/40289257>.
24. Постанова Верховного суду України від 20.08.2013 р. у справі № 3-18гс13 [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень України. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/33191119>.
25. Постанова Верховного суду України від 01.07.2015 р. у справі № 6-178цс15 [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень України. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/46301621>.
26. Постанова Верховного суду України від 16.09.2015 р. у справі № 6-68цс15 [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень України. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/51078286>.
27. Постанова Вищого господарського суду України від 11.05.2016 р. у справі № 911/3407/15 [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень України. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/57729425>.

References:

1. Romaniuk, Ya.M. (2011). Osoblyvosti vyznannia nedijsnymy dohovoriv, ukladenykh na prylyudnykh torhakh [Features of confession invalid the agreements celled on public tenders]. *Visnyk Verkhovnoho Sudu Ukrainy*, 12, 40–45 [in Ukrainian].
2. Savat'e, R. (1972). *Teoriya obiazatel'stva. Yurydycheskyj y ekonomycheskyj ocherk* [Theory of obligation. Legal and economic essay] Moscow: Prohress, [in Russian].
3. Spasybo-Fatieieva, I.V. (2014). Okremi pytannia zastosuvannia restytutsii. Aktual'ni problemy pryvatnoho prava [The separate questions of application restitution]: materialy mizhnar. nauk.-prakt. konf., prysviach. 92-j richnytsi z dnia narodzh. d-ra iuryd. nauk, prof., chl.-kor. AN URSS V. P. Maslova, Kharkiv (2014, pp. 34–37).
4. Roz'iasnennia Vyschoho arbitrazhnoho sudu Ukrainy [Decision of the Supreme economic court of Ukraine] vid 12.03.1999 № 02-5/111 Retrieved from: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v_111800-99 [in Ukrainian].
5. Postanova Vyschoho hospodars'koho sudu Ukrainy [Decision of the Supreme economic court of Ukraine] vid 20.07.2004 u spravi № 36/166 from: http://vgsu.arbitr.gov.ua/docs/28_651446.html [in Ukrainian].
6. Postanova Verkhovnoho sudu Ukrainy [Decision of the Supreme Court of Ukraine] vid 18.11.2014 u spravi № 3-176hs14 from: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/41735941> [in Ukrainian].
7. Postanova Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy [Decision of the Supreme Court of Ukraine] vid 06.11.2009 № 9 from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-09> [in Ukrainian].
8. Postanova Plenumu Vyschoho hospodars'koho sudu Ukrainy [Decision of the Supreme economic court of Ukraine] vid 29.05.2013 № 10 from: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0010600-13> [in Ukrainian].
9. Postanova Plenumu Vyschoho hospodars'koho sudu Ukrainy [Decision of the Supreme economic court of Ukraine] vid 29.05.2013 № 11 from: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0011600-13> [in Ukrainian].
10. Postanova Vyschoho hospodars'koho sudu Ukrainy [Decision of the Supreme economic court of Ukraine] vid 05.04.2011 u spravi № 2-8/675-2006 (2-8/904-2005 (2-8/2291-2004(-28/17319-2003) from: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/3754033> [in Ukrainian].
11. Postanova Vyschoho hospodars'koho sudu Ukrainy [Decision of the Supreme economic court of Ukraine] vid 05.04.2011 u spravi № 14/107 from: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/14881659> [in Ukrainian].
12. Arbitrazhnyj protsesual'nyj Kodeks Ukrainy [Arbitrage Code procedure of Ukraine] vid 06.11.1991 № 1798-XII Vidomosti Verkhovnoi Rady, 1992, № 6, St.56 [in Ukrainian].
13. Postanova Vyschoho hospodars'koho sudu Ukrainy [Decision of the Supreme economic court of Ukraine] vid 25.11.2015 u spravi № 910/12923/15 from: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/53893304> [in Ukrainian].
14. Ukhvala Vyschoho spetsializovanoho sudu Ukrainy z rozghliadu tsyvil'nykh i kryminal'nykh sprav [Decision of the High Specialized Court of Ukraine for Civil and Criminal Cases] vid 25.09.2013 u spravi № 6-20697sv13 from: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/33861506> [in Ukrainian].
15. Postanova Vyschoho hospodars'koho sudu Ukrainy [Decision of the Supreme economic court of Ukraine] vid 29.09.2015 u spravi № 925/577/15 from: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/51868374> [in Ukrainian].
16. Postanova Vyschoho hospodars'koho sudu Ukrainy [Decision of the Supreme economic court of Ukraine] vid 15.12.2015 u spravi № 905/511/15 from: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/54677339> [in Ukrainian].
17. Postanova Verkhovnoho sudu Ukrainy [Decision of the Supreme Court of Ukraine] vid 02.03.2016 u spravi № 6-308tss16 from: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/56309775> [in Ukrainian].
18. Ukhvala Vyschoho spetsializovanoho sudu Ukrainy [Decision of the High Specialized Court of Ukraine for Civil and Criminal Cases] z rozghliadu tsyvil'nykh i kryminal'nykh sprav vid 16.03.2016 u spravi № 6-31487sk15 from: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/56677101> [in Ukrainian].

19. Postanova Vyschoho hospodars'koho sudu Ukrainy [Decision of the Supreme economic court of Ukraine] vid 25.11.2015 u spravi № 910/12923/15 from: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/53893304> [in Ukrainian].

20. Postanova Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy [Decision of the Supreme Court of Ukraine] vid 30.05.2008 № 7 from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-08> [in Ukrainian].

21. Ukhvala Verkhovnoho sudu Ukrainy [Decision of the Supreme Court of Ukraine] vid 10.11.2010 u spravi № 6-21356sv09 from: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/12393458> [in Ukrainian].

22. Postanova Vyschoho hospodars'koho sudu Ukrainy vid 26.08.2014 u spravi № 8/6 [Decision of the Supreme economic court of Ukraine] from: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/40347413> [in Ukrainian].

23. Postanova Verkhovnoho sudu Ukrainy [Decision of the Supreme Court of Ukraine] vid 19.08.2014 u spravi № 3-59hs14 from: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/40289257> [in Ukrainian].

24. Postanova Verkhovnoho sudu Ukrainy [Decision of the Supreme Court of Ukraine] vid 20.08.2013 u spravi № 3-18hs13 from: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/33191119> [in Ukrainian].

25. Postanova Verkhovnoho sudu Ukrainy [Decision of the Supreme Court of Ukraine] vid 01.07.2015 u spravi № 6-178tss15 from: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/46301621> [in Ukrainian].

26. Postanova Verkhovnoho sudu Ukrainy [Decision of the Supreme Court of Ukraine] vid 16.09.2015 u spravi № 6-68tss15 from: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/51078286> [in Ukrainian].

27. Postanova Vyschoho hospodars'koho sudu Ukrainy [Decision of the Supreme economic court of Ukraine] vid 11.05.2016 u spravi № 911/3407/15 from: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/57729425> [in Ukrainian].

Krat V. I., Candidate of Legal Sciences, Associate Professor, Associate Professor of Civil Law department № 1, Yaroslav Mudryi National Law University, Ukraine, Kharkiv.
e-mail: 7719925@gmail.com ; ORCID 0000-0001-6595-1657

Application of limitation period in the sphere of invalidity transactions: analysis of judicial practice

Invalidity transactions always attracted attention researchers. However in the modern period in judicial practice far of problems related to limitation period (for example, proliferation/non-proliferation limitation period, and beginning to run).

To research application of limitation period in the sphere of invalidity transactions, in particular, such researchers applied as Y. Romanyuk, R. Savat'ye, I. Spasibo-Fateeva.

Appropriate analysis of contemporary issues application of limitation period in the sphere of invalidity transactions actually unavailable. But, of course, there is a theoretical and utilitarian need, at a minimum, to proliferation/non-proliferation limitation period, and beginning to run of limitation period.

The article is sanctified to research application of limitation period in the sphere of invalidity transactions. In the article analyses application of limitation period in the sphere of invalidity transactions in judicial practice through a prism: proliferation/non-proliferation limitation period, and beginning to run of limitation period.

Voidable of transaction takes place only on initiative his side or other interested person. For this reason limitation period must proliferation on such requirements. Nullity transaction does not create legal consequences. Therefore action about voidable of nullity transaction can be put a regardless of moment his conclude. In the Civil code it is not envisaged features of beginning to run of limitation period, if requirement voidable of transaction produces a prosecutor. Therefore establishment of beginning to run of limitation period must be used parts of the first article 261 Civil code (id est, it is determined on the rules of parts of the first article 261 Civil code thus, as though a subject appealed after defense, whose right is broken).

Keywords: invalidity; nullity transaction; voidable transaction; limitation period; begin to run of limitation period.

Надійшла до редколегії 05.06.2016 р.